

KLASA: UP/I 994-08/22-01/02  
URBROJ: 326-01-50-51-511-22-05

Zagreb, 21. srpnja 2022.

Na temelju članka 15. točke 2. i članka 8. stavka 1. i 4. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (Narodne novine broj 140/05 i 12/12), članka 203. stavaka 1. i 5. točke 4. u vezi s člankom 3. točkom 20. Zakona o osiguranju (Narodne novine broj 30/15, 112/18, 63/20 i 133/20) u postupku nadzora nad poslovanjem sudjelujućih društava: AGRAM LIFE osiguranje d.d., Trnjanska cesta 108, Zagreb, OIB: 18742666873, LEI: 74780000R0XHH10VC697, EUROHERC osiguranje d.d. Ulica grada Vukovara 282, Zagreb, OIB: 22694857747, LEI: 74780000Q0NHK2O5DU16 i ADRIATIC OSIGURANJE d.d., Listopadska 2/V, Zagreb, OIB: 94472454976, LEI: 74780000904H51PVL664, svi zastupani po opunomoćeniku, odvjetniku dr. sc. Hrvoje Pelc OIB: 84648880771 iz Grgić & Partneri odvjetničko društvo d.o.o., Zagreb, Ulica grada Vukovara 282, OIB: 16457179668, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga na sjednici Upravnog vijeća održanoj 21. srpnja 2022. donosi

## RJEŠENJE

1. Nalaže se sudjelujućim društvima: AGRAM LIFE osiguranje d.d., Trnjanska cesta 108, Zagreb, OIB: 18742666873, LEI: 74780000R0XHH10VC697, EUROHERC osiguranje d.d. Ulica grada Vukovara 282, Zagreb, OIB: 22694857747, LEI: 74780000Q0NHK2O5DU16 i ADRIATIC OSIGURANJE d.d., Listopadska 2/V, Zagreb, OIB: 94472454976, LEI: 74780000904H51PVL664 (dalje u tekstu: Sudjelujuća društva), radi otklanjanja nezakonitosti, da uzimajući u obzir sva društva iz sastava grupe društava kojoj pripadaju te strukturu, poslovanje i rizični profil te Grupe:
  - 1.1. uspostave i provode sustav upravljanja na razini Grupe kojim će osigurati upravljanje Grupom s pažnjom dobrog stručnjaka, na način propisan čl. 328. st. 1., 2. i 3., Glave VIII. Zakona o osiguranju, Poglavlja IX. Delegirane uredbe EU 2015/35<sup>1</sup>, EIOPA Smjernica o sustavu upravljanja<sup>2</sup> i EIOPA Smjernica o procjeni vlastitih rizika i solventnosti<sup>3</sup> na način da istim sustavom jasno rasporedi odgovornosti između svih društava u Grupi;

kao dokaz o otklanjanju nezakonitosti, društvu EUROHERC osiguranje d.d. nalaže se Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga dostaviti:

<sup>1</sup> Delegirana uredba Komisije (EU) 2015/35 od 10. listopada 2014. o dopuni Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), uključujući sve njene izmjene .

<sup>2</sup> EIOPA-BoS-14/253 HR

<sup>3</sup> EIOPA-BoS-14/259 HR

- najkasnije do 31.3.2023. sljedeće:
  - opis uspostavljenog sustava upravljanja na razini Grupe,
  - interne akte kojima iz kojih će biti razvidna uspostava ključnih funkcija na razini Grupe te njihove nadležnosti i odgovornosti, unutarnje kontrole i integriranost u sustav upravljanja na razini Grupe,
  - Politiku upravljanja rizicima na razini Grupe,
  - Politiku vlastite procjene rizika i solventnosti na razini Grupe,
  - Izvješće o vlastitoj procjeni rizika i solventnosti na razini Grupe,
  - Politiku upravljanja rizikom solventnosti Grupe,
  - Politiku upravljanja unutargrupnim transakcijama s ugrađenim mehanizmima unutarnjih kontrola,
  - Politiku upravljanja rizikom koncentracije s ugrađenim mehanizmima unutarnjih kontrola,
  - dokaze o uključenosti i obaviještenosti svih društava iz sastava Grupe o uspostavi sustava i obvezama Grupe,
  - druge dokaze o uspostavi sustava upravljanja kojima Grupa raspolaže,
  - mišljenje nositelja ključne funkcije unutarnje revizije društva EUROHERC osiguranje d.d. o izvršenju naloga iz podtočke 1.1. točke 1. ovog Rješenja zajedno s mišljenjem o dostavljenim dokazima o izvršenju tog naloga i postupanju Sudjelujućih društava u skladu s nalogom iz podtočke 1.1. točke 1. ovoga Rješenja;
  
- najkasnije 60 dana od isteka izvještajnih razdoblja: 1.4.2023.-30.6.2023., 1.7.2023.-31.12.2023., 1.1.2024.-30.6.2024., 1.1.2025.-30.6.2025., 1.7.2025.-31.12.2025. izvješća o postupanju Sudjelujućih društava u skladu s podtočkom 1.1. točke 1. ovoga Rješenja zajedno s mišljenjem nositelja ključne funkcije unutarnje revizije društva EUROHERC osiguranje d.d. o postupanju Sudjelujućih društava u skladu s nalogom iz podtočke 1.1. točke 1. ovoga Rješenja i dokazima na kojima temelje svoje izvješće;

- 1.2. nalaže se svakom od Sudjelujućih društava iz točke 1. ovog Rješenja da odmah i bez odgode, na svojoj internetskoj stranici, objavi pravnu, upravljačku i organizacijsku strukturu Grupe uključujući opis svih društava kćeri, značajno povezanih društava i značajnih podružnica koje pripadaju Grupi.

Kao dokaz o otklanjanju nezakonitosti nalaže se društvu EUROHERC osiguranje d.d. u roku od (8) dana od dana primitka ovog Rješenja dostaviti Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga Izvješće o postupanju prema podtočki 1.2. točke 1. ovoga Rješenja zajedno s mišljenjem nositelja ključne funkcije unutarnje revizije društva EUROHERC osiguranje d.d. o potpunosti i točnosti objavljenih informacija iz podtočke 1.2. točke 1. ovoga Rješenja i drugim dokazima na kojima temelji izvješće o postupanju prema nalogu iz podtočke 1.2. točke 1. ovoga Rješenja.

## Obrazloženje

Dana 4. siječnja 2021., u postupku po tužbi društava: AGRAM LIFE osiguranje d.d., Trnjanska cesta 108, Zagreb, OIB 18742666873, EUROHERC osiguranje d.d. Ulica grada Vukovara 282, Zagreb, OIB 22694857747 i ADRIATIC OSIGURANJE d.d., Listopadska 2/V, Zagreb, OIB 94472454976, protiv rješenja HANFA-e, KLASA: UP/I 974-08/17-01/07, URBROJ: 326-01-660-662-17-47 od 15. prosinca 2017., kojim je utvrđena grupa društava u kojoj su navedena društva sudjelujuća društva (dalje: Sudjelujuća društva), Upravni sud u Zagrebu donio je presudu i rješenje, Poslovni broj; Usl-162/18-25, kojima je odbio tužbeni zahtjev navedenih društava kao neosnovan (osim u dijelu koji se odnosi na društvo BRIONI d.d.) i ukinuo odgodni učinak tužbe u upravnom sporu. Povodom žalbe Sudjelujućih društava protiv navedene presude, Visoki upravni sud Republike Hrvatske je 9. ožujka 2022. donio presudu Usž-1008/21-7 kojom je potvrdio presudu Upravnog suda u Zagrebu, poslovni broj: Usl-162/18-25 od 4. siječnja 2021. čime je Rješenje postalo pravomoćno.

Nastavno na izvršnost Rješenja, HANFA je po službenoj dužnosti na temelju čl. 15. toč. 2. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (Narodne novine broj 140/05 i 12/12), članka 203. stavaka 1. i 5. točke 4. u vezi s čl. 3. toč. 20., čl. 219. st. 1. toč. 2. i čl. 226. i 230. Zakona o osiguranju, provela postupak posrednog nadzora KLASA: UP/I 994-08/22-01/02, radi provjere postupanja Sudjelujućih društava po propisima koja se na ta društva primjenjuju s obzirom na grupu društava kojoj pripadaju s predmetom nadzora: sustav upravljanja na razini grupe društava kojoj pripadaju (dalje: Grupa) uključujući i vlastitu procjenu rizika i solventnosti Grupe i objava strukture Grupe.

O provedenom postupku posrednog nadzora sastavljen je, sukladno odredbama članaka 226. i 230. Zakona o osiguranju (Narodne novine broj 30/15, 112/18, 63/20 i 133/20), Zapisnik o obavljenom posrednom nadzoru od 17. ožujka 2022. (KLASA: UP/I 994-08/22-01/02, URBROJ: 326-01-50-51-511-22-02; dalje: Zapisnik), kojeg su Sudjelujuća društva zaprimila 22. ožujka 2022. godine.

### Zapisnikom utvrđene nezakonitosti

Društva za osiguranje u grupi, osim što moraju biti usklađena s odredbama Zakona o osiguranju u pogledu redovitog praćenja i izvještavanja o izračunu solventnosti, moraju biti usklađena i sa zahtjevima u pogledu svih ostalih odredbi Zakona o osiguranju koje se odnose na društva za osiguranje u grupi društava kojoj pripadaju.

Tako, osim izračuna solventnosti na razini grupe, društva za osiguranje u grupi moraju uspostaviti i sustav upravljanja uključujući sustav upravljanja rizicima (Odjeljak III. Upravljanje rizicima i unutarnja kontrola - čl. 328. Zakona o osiguranju) i moraju uspostaviti odgovarajuće mehanizme za upravljanje koncentracijama rizika i unutargrupnih transakcija (Odjeljak II. Koncentracija rizika i unutargrupne transakcije, čl. 326.-327. Zakona o osiguranju) te moraju uspostaviti procjene vlastite procjene rizika i solventnosti (čl. 328. st. 5. Zakona o osiguranju).

Sustav upravljanja na razini grupe treba biti uspostavljen tako da bude primjeren strukturi, poslovanju i riziku grupe i istim trebaju biti obuhvaćena sva društva iz sastava grupe i između ostaloga mora obuhvaćati:

- odgovarajuću strukturu i organizaciju za upravljanje rizicima na razini grupe uključujući i učinkovite ključne funkcije i pri čemu je potrebno jasno rasporediti odgovornosti između društava u grupi
- odgovarajući sustav upravljanja rizicima koji obuhvaća unutarnje kontrole i postupke izvješćivanja,

- mehanizme unutarnje kontrole grupe vezane uz solventnost grupe radi:
  - utvrđivanje i mjerenje svih prisutnih značajnih rizika te
  - primjereno povezivanje prihvatljivih vlastitih sredstava s rizicima,
- mehanizme unutarnje kontrole vezano uz pouzdano izvješćivanje i računovodstvene postupke za praćenje i upravljanje unutar-grupnim transakcijama te koncentracijom rizika,
- proces vlastite procjene rizika i solventnosti.

Posrednim nadzorom utvrđeno je da Sudjelujuća društva nisu uspostavila sustav upravljanja na razini Grupe u skladu s propisanim zahtjevima zato što:

- nemaju odgovarajuće interne akte, dokumentaciju niti druge dokaze kojima bi dokazali postojanje sustava upravljanja na razini Grupe,
- u Izvještaju o solventnosti i financijskom položaju Grupe za 2020. (dalje: SFCR-G) i u Redovnom nadzornom izvještaju za 2020 (dalje: RSR-G) nedvosmisleno se ističe nepostojanje sustava upravljanja:
  - *„ne postoje zajednički planovi, strategije niti zajednički sustav upravljanja Grupom*
- sudjelujuće društvo EUROHERC osiguranje d.d. nedvosmisleno ističe nepostojanje sustava upravljanja usklađenog s odredbama Zakona o osiguranju jer kao i svome internom aktu *Politika izvještavanja – Grupa* (dalje: Politika) izričito navodi da:
  - *„ne postoje zajednički planovi, strategije niti zajednički sustav upravljanja Grupom te da Grupa nema uspostavljene zajedničke funkcije kao što su funkcija upravljanja rizicima, funkcija praćenja usklađenosti, funkcija unutarnje revizije i aktuarska funkcija“.*

Slijedom navedenog, Sudjelujuća društva nisu postupila u skladu s odredbama čl. 328. st. 1., 2. i 3. Zakona o osiguranju, u svezi s čl. 98. st. 1. i 2. Zakona o osiguranju te zahtjevima EIOPA Smjernica o sustavu upravljanja.

Osim navedenog, utvrđeno je da Sudjelujuća društva nisu uspostavila proces Vlastite procjene rizika i solventnosti (dalje: ORSA proces), na razini Grupe jer svojim internim aktom nisu propisali elemente kako su određeni Zakonom o osiguranju, Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2015/35 od 10. listopada 2014. o dopuni Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), uključujući sve njene izmjene (dalje: Delegirana uredba) i EIOPA Smjernicama o procjeni vlastitih rizika i solventnosti koji treba sadržavati:

- metode i postupke izračuna ukupnih potreba solventnosti koji bi obuhvatio sve rizike kojima je Grupa izložena ili bi mogla biti izložena, uzimajući u obzir moguće buduće izmjene profila rizičnosti zbog poslovne strategije i okruženja, uključujući i operativne rizike te prirodu i kvalitetu stavki vlastitih sredstava ili drugih sredstava prikladnih da pokriju utvrđene rizike, a što pretpostavlja uključivanje svih društava iz sastava Grupe kao i druge propisane zahtjeve,
- postupke utvrđivanja značajnog odstupanja rizičnog profila Grupe od standardne formule,
- uspostavljene postupke razmjerne prirodi, opsegu i složenosti rizika prisutnih u poslovanju svih društava iz sastava Grupe, kojima bi se omogućilo da se primjereno utvrđuju i procjenjuju rizici s kojima se Grupa suočava kratkoročno i dugoročno

- metode koje se upotrebljavaju u ORSA procjeni kao i rokove, funkcije i osobe nositelje provedbe i izrade kao i u način uključenosti ključnih funkcija na razini Grupe u sam proces.

Kao posljedica neuspostavljenoga ORSA procesa na razini Grupe, HANFA-i nije dostavljeno ORSA izvješće Grupe za 2020. kako je utvrđeno u predmetu (KLASA: UP/I 994-08/22-01/01, URBROJ: 326-01-50-51-511-22-02).

Slijedom navedenoga, Sudjelujuća društva nisu postupila u skladu s čl. 328. st. 5. u svezi s čl. 96. st. 1. 2. i čl. 298. st. 1. i 2. Zakona o osiguranju te čl. 262. Delegirane uredbe i EIOPA Smjernica o vlastitoj procjeni rizika i solventnosti jer nisu uspostavila ORSA proces na razini Grupe.

Kao posljedica utvrđenih nezakonitosti odnosno nepostupanja Sudjelujućih društava u skladu s propisanim zahtjevima o uspostavi i provedbi sustava upravljanja, posrednim je nadzorom utvrđeno da su Sudjelujuća društva i Grupa značajno izloženi:

- rizicima upravljanja,
- neusklađenosti s propisima i
- riziku donošenja neadekvatnih odluka.

Također, Sudjelujuća društva nisu objavila pravnu, upravljačku i organizacijsku strukturu, uključujući opis svih društava kćeri, značajno povezanih društava i značajnih podružnica koje pripadaju Grupi, a koju su sukladno Zakonu o osiguranju dužna objaviti jednom godišnje zbog čega je utvrđeno da Sudjelujuća društva nisu postupila u skladu s čl. 337. Zakona o osiguranju.

Nadalje, utvrđeno je da članovi uprava Sudjelujućih društva nisu postupili u skladu s čl. 55. st. 1. toč. 2. i st. 2. Zakona o osiguranju jer nisu osigurali da Sudjelujuća društva primjenjuju propise kojim se uređuje poslovanje Grupe u dijelu uspostave sustava upravljanja na razini Grupe, uključujući vlastitu procjenu rizika i solventnosti na razini Grupe, kako je to propisano odredbama čl. 328. st. 1., 2., 3. i 5. u svezi s čl. 298. st. 1. i 2. te čl. 96. Zakona o osiguranju, čl. 262. Delegirane uredbe i zahtjevima EIOPA Smjernica o sustavu upravljanja te EIOPA Smjernica o vlastitoj procjeni rizika.

Utvrđeno je i da članovi uprava Sudjelujućih društva nisu postupili u skladu s čl. 55. st. 5. Zakona o osiguranju, s obzirom da nisu osigurali provođenje Rješenja HANFA-e kojim je utvrđena Grupa kojoj pripadaju jer ne primjenjuju odredbe propisa koji se primjenjuju na Grupi i na taj način ne postupaju u skladu s obvezama iz Rješenja.

HANFA je dana 8. travnja 2022. zaprimila podnesak Sudjelujućih društava, zastupanih po opunomoćeniku, odvjetniku Hrvoju Pelclu, iz Grgić & Partneri odvjetničkog društva d.o.o., Ulica Grada Vukovara 282, Zagreb te u sklopu istog Prigovor na Zapisnik KLASA UP/I 994-08/22-01/02; URBROJ: 383-22-4; dalje u tekstu: Prigovor) i punomoć za opunomoćenika.

**HANFA u cijelosti odbacuje navode iz Prigovora i ostaje pri nadzorom utvrđenom činjeničnom stanju kako je dalje obrazloženo.**

### **Očitovanje na Prigovor**

U Prigovoru, **Sudjelujuća društva osporavaju Rješenje, unatoč njegovoj pravomoćnosti i izvršnosti** te unatoč činjenici da su dužna postupati po pravomoćnom i izvršnom Rješenju, jer svatko u Republici Hrvatskoj je dužan poštivati pravomoćnu i ovršnu odnosno izvršnu

sudsku odluku i njoj se pokoriti (članak 6. stavak 3. Zakona o sudovima, „Narodne novine“, broj 28/13, 33/15, 82/15, 82/16, 67/18, 126/19, 130/20, 21/22, 60/22).

U Prigovoru navode: „(6) U prvom redu nesporno je nepostojanje jedinstvenog upravljanja i strategije na razini Grupe, a pored toga, navodi Agencije u protivnosti su sa dosadašnjim postupanjima Agencije, ali i ranije donesenim odlukama, sve ovo budući Agencija nikada nije navela koje bi Društvo od Društava navedenih u rješenju od 15.12.2017. predstavljalo matično Društvo jer bez ovoga određenja nije ni moguće postupiti po traženjima Agencije. Ovo iz razloga budući je nesporno da ne postoji Agram grupa kao zasebni pravni subjekt s vlastitim tijelima, dok je nesporno da ne postoji, niti je od strane Agencije bilo kada utvrđeno da bi postojalo, klasično matično društvo unutar Grupe.“

Sudjelujuća društva se u Prigovoru nadalje pozivaju se na nemogućnost provedbe propisanih zahtjeva o sustavu upravljanja na razini grupe jer nemaju matično društvo sa stvarnom kontrolom nad ostalim društvima. Također navode da nemaju poseban pravni entitet koji bi uspostavio sustav upravljanja na razini svih društava grupe.

Navedeni prigovor je u cijelosti neosnovan jer je HANFA Rješenjem utvrdila, a sud potvrdio da su Sudjelujuća društva dio Grupe kojom se upravlja na jedinstvenoj osnovi dakle da su s drugim društvima Grupe uspostavila odnos koji odgovara grupi društava propisanoj Zakonom o osiguranju i Delegiranoj uredbi i da je društvo EUROHERC osiguranje d.d. u obvezi sastavljanja, objavljivanja i dostavljanja HANFA-i izvješća Grupe. Također, Sudjelujuća društva bi trebala znati da je u članku 10. stavku 1. Zakona o upravnim sporovima („Narodne novine“, broj 20/10, 143/12, 152/14, 94/16, 29/17, 110/21.), propisano da je pravomoćna presuda suda obvezna za stranke u upravnom sporu i njihove pravne slijednike.

Nadalje, u Prigovoru Sudjelujuća društva navode da su dostavila svu potrebnu dokumentaciju vezanu uz izračun solventnosti te iznose da se iz dostavljenih izvještaja ne može zaključiti o postojanju rizika solventnosti.

Međutim, iz odredbi Glave XV. Zakona o osiguranju jasno je da izračun solventnosti Grupe predstavlja samo jedan od nekoliko zahtjeva u okviru nadzora na razini Grupe. Osim izračuna solventnosti na razini grupe, društva za osiguranje u grupi moraju uspostaviti i sustav upravljanja uključujući sustav upravljanja rizicima (Odjeljak III. Upravljanje rizicima i unutarnja kontrola - čl. 328. Zakona o osiguranju) i moraju uspostaviti odgovarajuće mehanizme za upravljanje koncentracijama rizika i unutargrupnih transakcija (Odjeljak II. Koncentracija rizika i unutargrupne transakcije, čl. 326.-327. Zakona o osiguranju).

Slijedom navedenog, društva za osiguranje u grupi, osim što moraju biti usklađena s odredbama Zakona o osiguranju u pogledu redovitog praćenja i izvještavanja o izračunu solventnosti, moraju biti usklađena i sa zahtjevima u pogledu svih ostalih odredbi Zakona o osiguranju koje se odnose na društva za osiguranje u grupi, a koji uključuju i uspostavu sustava upravljanja na razini grupe. Djelotvoran i učinkovit sustav upravljanja jedan je od preduvjeta između ostaloga i za vjerodostojan izračun solventnosti grupe te upravljanje rizikom solventnosti grupe.

Sustav upravljanja na razini grupe na odgovarajući se način sukladno čl. 328. Zakona o osiguranju primjenjuje i na grupnoj razini. Cilj uspostave sustava upravljanja na razini grupe je upravljanje :

- rizicima povezanim s izračunom solventnosti,
- rizicima povezanim s unutar-grupnim transakcijama,
- koncentracijama rizicima kojima su društva za osiguranje izložena na razini Grupe,

- ali i svim drugim rizicima vezanim uz rizični profil grupe pri čemu je potrebno upravljati najmanjem rizicima posebno istaknutim u Smjernici 1.121. EIOPA Smjernica o sustavu upravljanja.

Rizik solventnosti te rizici koji su uključeni u standardnu formulu za izračun solventnosti nisu jedini rizici kojima su izložena društava za osiguranje u grupi.

Naime, nekim rizicima može se primjereno ovladati samo zahtjevima u vezi upravljanja, a ne količinskim zahtjevima iskazanima potrebnim solventnim kapitalom te je stoga djelotvoran sustav upravljanja ključan za primjereno upravljanje društvima za osiguranje kao i za regulatorni sustav<sup>4</sup>.

U Smjernici 1.121. EIOPA Smjernica o sustavu upravljanja, posebno su istaknuti rizici kojima je potrebno upravljati na razini sustava upravljanja na razini grupe:

- rizik ugleda i rizici nastali zbog transakcija unutar grupe te koncentracija rizika, uključujući rizik zaraze, na razini grupe,
- međusobne ovisnosti između rizika proizašlih iz poslovanja preko različitih subjekata i različitih područja nadležnosti suda,
- rizici koji su proizašli iz subjekata trećih zemalja,
- rizici koji su proizašli iz nereguliranih subjekata,
- rizici koji su proizašli iz ostalih reguliranih subjekata.

S obzirom da je sustav upravljanja na razini Grupe jedan od obaveznih propisanih elemenata nadzora na razini Grupe te da je potrebno upravljati i onim rizicima koji nisu uključeni u standardnu formulu za izračun solventnosti, HANFA odbacuje Prigovor da dostavom dokumentacije vezane uz izračun solventnosti Sudjelujuća društva ne bi bila izložena riziku solventnosti i slijedom istoga o nepostojanju obveze uspostave sustava upravljanja na razini Grupe.

Sudjelujuća društva dalje u Prigovoru iznose da smatraju da uspostavljeni sustav upravljanja na razini svakog pojedinačnog Sudjelujućeg društva, isključuje potrebu uspostave sustava upravljanja na razini Grupe te da zbog nepostojanja matičnog društva ne postoji obveza niti mogućnost uspostave sustava upravljanja na razini Grupe.

HANFA odbacuje izneseni Prigovor kao potpuno neosnovan i protivan odredbama Zakona o osiguranju o uspostavi grupe, a kojim se osporava pravomoćno i izvršno Rješenje i primjena propisa na Grupi, jer su sudjelujuća društva, sukladno čl. 328. Zakona o osiguranju, dužna uspostaviti sustav upravljanja uzimajući u obzir specifičnosti i stvarnu strukturu grupe te način povezanosti u grupi i rizični profil grupe raspoređujući ovlasti i zahtjeve između svih društava u grupi. Obveza uspostave sustava na razini Grupe ne predviđa osnivanje nove pravne osobe niti je za uspostavu neophodno matično društvo na čelu grupe jer se zahtjevi za upravljanjem odnose na sve oblike i strukture grupa. Ne postoji propis koji propisuje ne postojanje obveze uspostave sustava upravljanja grupom, a Smjernicom 65., EIOPA Smjernicama o sustavu upravljanja, ističe se, da su sudjelujuća društva prilikom postavljanja odgovarajućih unutarnjih zahtjeva u vezi s upravljanjem u cjelokupnoj grupi uzimaju ona koja su primjerena strukturi, poslovanju i riziku grupe i njenim poslovnim subjektima te su dužna uzeti u obzir odgovarajuću strukturu i organizaciju za upravljanje rizicima na razini grupe, jasno raspoređujući odgovornosti između svih subjekata u grupi.

Slijedom navedenog, navedeni prigovor nije relevantan u odnosu na nadzorom utvrđeno činjenično stanje i obvezu Sudjelujućih društva da postupaju u skladu sa propisanim obvezama u pogledu uspostave sustava upravljanja na razini Grupe.

---

<sup>4</sup> Recital 29 Direktive SII

Dalje se, u Prigovoru ističe da se Zapisnikom implicira problematika upravljanja, zato što se u Zapisniku navodi da *“Grupa egzistira prema svojim pravilima, a izvan propisanih pravila“* te se dalje navodi da ta tvrdnja nije utemeljena na nikakvim konkretnim navodima HANFA-e i da ista tvrdnja nije podržana činjenično niti materijalno pravno. Dalje se također ističe nepostojanje jedinstvenog upravljanja i strategije na razini Grupe kao i nepostojanje klasičnog matičnog društva kao i da ne postoji Agram grupa kao zasebni pravni subjekt s vlastitim tijelima. U Prigovoru se ponavlja da se zbog nepostojanja pravog matičnog društva ne može uspostaviti sustav upravljanja na razini grupe te da su formiranjem Ad hoc tima postupili na jedini mogući način.

HANFA odbacuje navedeni Prigovor jer je način povezanosti između društava u Grupi utvrđen u pravomoćnom i izvršnom Rješenju i prema kojem je upravo upravljanje na jedinstvenoj osnovi iz čl. 297. Zakona o osiguranju bilo kriterij povezanosti. Upravo iz toga razloga je HANFA u Zapisniku i iznijela da Grupa egzistira prema svojim pravilima.

Sudjelujuća društva u Prigovoru navode : *„Stječe se dojam da se u ovom postupku nadzora, a što je dijelom vezano i za pogrešno pravno poimanje odnosa u koji Agencija stavlja sva Društva navedena još u svom rješenju od 15.12.2017., neutemeljeno poistovjećuju obveze koje ovdje nadzirana Društva eventualno imaju u smislu obveze izvješćivanja od obveza koje bi se odnosile na upravljanje.“*, čime osporavaju pravomoćno i izvršno Rješenje o postojanju Grupe i opravdavaju ne postupanje u skladu s propisima koja su dužna primijeniti, a ne osporavaju Zapisnikom utvrđeno činjenično stanje.

Nadalje, u Prigovoru se Sudjelujuća društva, nastavno na tezu o nemogućnosti provedbe zahtjeva Zakona za uspostavom sustava upravljanja, pozivaju na *Uredbu o zloupotrebi tržišta 596/2014* koji, navode, u čl. 10. st. 1. ističe nezakonito objavljivanje povlaštenih informacija.

UREDBA (EU) br. 596/2014 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (dalje u tekstu: Uredba o zlouporabi tržišta) propisuje pravila vezana uz trgovanje na temelju povlaštenih informacija, nezakonito objavljivanje povlaštenih informacija i manipuliranje tržištem te mjere za sprječavanje zlouporabe tržište u cilju osiguranja integriteta financijskih tržišta i povećanja zaštite ulagatelja i povjerenja u ta tržišta.

Istom Uredbom propisuju se načini sprječavanja zloupotrebe povlaštenim informacijama vezanim uz izdavatelje i financijske instrumente koji su uvršteni na uređeno tržište, a kojih su se osobe navedene u čl. 8. st. 4. u svezi stavka 1. čl. 10. Uredbe<sup>5</sup> o zlouporabi tržišta, dužne pridržavati. Upravo bi to bio i dodatni razlog zašto bi Sudjelujuća društva trebala uspostavom sustava regulirati i ta i slična pitanja na razini grupe jasno raspoređujući ovlasti, poslove, zadatke između društava i osoba unutar subjekata grupe, a ne se pozivati na istu Uredbu smatrajući da Sudjelujuća društva ne bi smjela uspostaviti zajednički sustav upravljanja na razini grupe.

Osim navedenog, čl. 334. st. 1. Zakona o osiguranju propisano je da fizičke i pravne osobe uključene u opseg grupe i njihova povezana društva i sudjelujuća društva mogu razmjenjivati

<sup>5</sup> Čl. 10. Uredbe o zlouporabi tržišta, na koji se Sudjelujuća društva u Prigovoru pozivaju, ističe se da nezakonito objavljivanje povlaštenih informacija postoji kada osoba posjeduje povlaštene informacije i objavi te informacije bilo kojoj drugoj osobi, osim kada se informacije objavljuju u normalnom obavljanju posla, profesije ili dužnosti. Međutim Dalje se navodi da se taj stavak primjenjuje se na svaku fizičku ili pravnu osobu u situacijama ili okolnostima iz članka 8. stavka 4., a koje okolnosti su one koje se odnose na osobu koja posjeduje povlaštene informacije zbog činjenice da ta osoba: (a) član je u administrativnim, upravljačkim ili nadzornim tijelima izdavatelja ili sudionika na tržištu emisijskih jedinica; (b) posjeduje udio u kapitalu izdavatelja ili sudionika na tržištu emisijskih jedinica; (c) ima pristup informacijama tijekom obavljanja posla, profesije ili dužnosti; ili (d) sudjeluje u kriminalnim aktivnostima. Ovaj članak, navodi se primjenjuje se i na svaku osobu koja posjeduje povlaštene informacije pod okolnostima različitim od onih iz prvog podstavka kada navedena osoba zna ili bi trebala znati da je riječ o povlaštenim informacijama.



bilo koje informacije koje bi mogle biti relevantne u svrhu nadzora grupe. Iz navedenog proizlazi da je na Grupi da osigura usklađenost s Uredbom o zlouporabi tržišta i svim drugim primjenjivim propisima.

Stoga HANFA ne prihvaća Prigovor Sudjelujućih društava da bi se razmjenom i objavom određenih informacija kršile odredbe Uredbe o zlouporabi tržišta s obzirom da bi su u ovom slučaju radilo o normalnom obavljanju posla odnosno dužnosti i stoga ostaje kod nadzorom utvrđenog činjeničnog stanja jer je pitanje uvida i razmjene informacija između društava i ovlaštenih osoba, potrebno sustavno urediti upravo u okviru sustava upravljanja na razini Grupe kojeg je potrebno uspostaviti.

Nadalje, Sudjelujuća društva u Prigovoru ističu da je problematično i nadasve zahtjevno uvrstiti u sustav upravljanja neregulirana društva koja izlaze iz okvira nadležnosti HANFA-e i da se stoga ovdje radi o nemogućem uvjetu.

Navedeni prigovor u cijelosti je neosnovan, jer HANFA Rješenjem nije utvrdila da Sudjelujuća društva upravljaju društvima za osiguranje iz treće države, nego da se Grupom (dakle društvima koja su u sastavu Grupe), upravlja na jedinstvenoj osnovi na temelju uspostavljenih veza između društava Grupe, stoga je obveza društava Grupe postupati u skladu s odredbama Zakona o osiguranju i Delegirane uredbe koje propisuju obveze društva Grupe pa tako i obveze društava za osiguranje iz trećih država.

Prema Rješenju, u Grupi su uključena i neosigurateljna društva. A prema Rješenju i prema informacijama Grupe zaprimljenih u okviru redovitih nadzornih izvještaja, Grupa broji 30 društava od čega se 8 institucija/društava odnosi na financijski sektor a 22 na ostala neregulirana društva.

Prema čl. 328. st. 2. Zakona o osiguranju sustav upravljanja treba biti primijenjen dosljedno u svim društvima uključenima u opseg nadzora grupe. HANFA, kao nadzorno tijelo Grupe sukladno čl. 334. st. 2. Zakona o osiguranju, ima pristup svim informacijama koje su relevantne u svrhu tog nadzora bez obzira na prirodu tog društva. HANFA u skladu s ovlastima iz čl. 335. može obaviti i izravnu provjeru informacija za potrebe nadzora u prostorijama jednog od društava iz sastava Grupe.

Stoga HANFA odbacuje Prigovor Sudjelujućih društava da je pred Sudjelujuća društva postavljen nemogući zahtjev s osnove nenadležnosti HANFA-e nad nereguliranim društvima zato što HANFA na temelju zakonskih ovlasti iz čl. 334. i 335. Zakona o osiguranju ima ovlast ne samo pristupiti tim društvima i zatražiti informacije i podatke već ima ovlast i obaviti nadzor u prostorijama društava iz sastava Grupe.

U Prigovoru se nadalje iznosi zahtjevnost uspostave sustava upravljanja nad društvima za osiguranje sa sjedištem u Bosni i Hercegovini (dalje u tekstu: BIH), a Sudjelujuća društva obrazlažu da uključivanje tih društava u sustav upravljanja na razini Grupe pretpostavlja da je regulatorni sustav solventnosti treće države istovjetan sa zahtjevima Solventnosti II.

Obavljanje nadzora sukladno čl. 299. st. 1. Zakona o osiguranju ne podrazumijeva da HANFA obavlja nadzornu ulogu u odnosu na društvo za osiguranje iz treće države zato što je cilj i svrha nadzora osigurati stabilnost društava za osiguranje sa sjedištem u državi članici Europske unije (dalje: EU) na razini grupe. Međutim, da bi se utvrdila stabilnost društava za osiguranje sa sjedištem u EU koja su sudjelujuća društva i u društvima za osiguranje sa sjedištem u trećim državama, potrebno ih je, na odgovarajući način uključiti i u izračun solventnosti društava za osiguranje na razini grupe ali i u sustav upravljanja. Naime, neki su rizici, uz već spomenuti rizik solventnosti grupe, vezani uz rizike koji proizlaze iz međusobnih ovisnosti između rizika proizišlih iz poslovanja preko različitih subjekata i različitih područja

nadležnosti suda te rizici kojih proizlaze i iz subjekata trećih zemalja. Isto je istaknuto Smjernicom 1.121. EIOPA Smjernica o sustavu upravljanja.

Nadalje, postoje rizici za sudjelujuća društva koji proizlaze iz unutargrupnih transakcija i rizika koncentracije kojima je grupa izložena, a koji mogu ugroziti stabilnost sudjelujućih društava i na pojedinačnoj i na razini grupe, a za Sudjelujuća društva je izravno nadležna HANFA. Unutargrupni ugovori i transakcije između Sudjelujućih društava i drugih subjekata grupe mogu predstavljati rizik za stabilnost osiguravatelja i stabilnost grupe kojoj osiguravatelj pripada pa su stoga i uključeni u opseg nazora grupa.

Odnosi unutar grupe mogu ugroziti solventnost, jer unutargrupni ugovori i transakcije mogu uključivati sukob interesa, rizik zaraze, zaobilaženje sektorskih pravila i/ili rizike koncentracije<sup>6</sup>. Materijalizacija rizika kojima se ne upravlja mogu dovesti do gubitaka i smanjivanja vlastitih sredstava sudjelujućih društava te do ugrožavanja pozicije solventnosti i usklađenosti s regulatornim kapitalnim zahtjevima na razini grupe, a sve navedeno, posljedično, može dovesti do ugrožavanja prava ugovaratelja osiguranja, osiguranika i korisnika osiguranja te konačno narušavanja financijske stabilnosti Sudjelujućih društava i drugih društava Grupe.

Radi navedenih razloga potrebno je, u cilju obuhvata svih rizika, u sustav upravljanja uključiti sva društva iz sastava grupe uključujući i društva za osiguranje iz trećih država, odnosno društva za osiguranje sa sjedištem u BIH. Pri tome, nije važno da li je regulatorni okvir u toj državi istovjetan Solventnosti II.

Smjernica 1.29. EIOPA Smjernica za postupak nadzornog pregleda (EIOPA-BoS-14/179 HR) ističe da tijelo nadležno za nadzor grupe treba uzeti u obzir postupak nadzornog pregleda svih relevantnih subjekata unutar grupe za osiguranje, uključujući regulirane i neregulirane subjekte kao i subjekte iz EGP-a i one izvan njega.

U Prigovoru se dalje navodi da je potrebno isključiti društava za osiguranje sa sjedištem u BIH iz opsega Grupe jer da nemaju ovlast nametati društvima iz trećih država primjenu regulatornog sustava Republike Hrvatske (dalje: RH), za dostavljanje izvješća i podataka adekvatnih zahtjevima Solventnosti II, za potrebe izračuna grupe te nadalje ističu da Sudjelujuća društva ne raspolažu ovlastima, resursima i dostatnim podacima da samostalno za navedena društva sastavljaju izvještaje sukladne zahtjevima Solventnosti II, kako bi se isti mogli uključiti proporcionalnom konsolidacijom.

Mogućnost isključivanja pojedinih društava iz opsega nadzora grupe propisana je čl. 299. Zakona o osiguranju. Tako se prilikom odlučivanja o isključivanju pojedinih društava iz opsega nadzora grupe, a koje je odlučivanje u nadležnosti HANFA-e kao nadležnost nadzornog tijela, HANFA dužna rukovoditi čl. 299. st. 2., 3 i 4. Zakona o osiguranju.

Naime čl. 299. st. 2. propisano je da HANFA može od slučaja do slučaja odlučivati o neuključivanju društava u nadzor grupe<sup>7</sup>:

1. kada se društvo nalazi u trećoj državi gdje postoje pravne zapreke za prijenos potrebnih informacija,

<sup>6</sup> EIOPA Smjernice o sustavu upravljanja propisano je da Sudjelujuća društva trebaju identificirati rizike na razini grupe te njihove međusobne ovisnosti u svojem sustavu upravljanja rizicima, a posebno:

- a) rizik ugleda i rizike koji nastaju zbog transakcija unutar grupe te koncentracija rizika, uključujući rizik zaraze, na razini grupe;
- b) međusobne ovisnosti između rizika proizašlih iz poslovanja preko različitih subjekata i različitih područja nadležnosti suda;
- c) rizike koji proizlaze iz subjekata trećih zemalja;
- d) rizike koji su proizlaze iz nereguliranih subjekata;
- e) rizike koji proizlaze iz ostalih reguliranih subjekata.

na način propisan Provedbenom uredbom te da nije dostavilo Izvješće o solventnosti i financijskom položaju Grupe te Redovito nadzorno izvješće Grupe na način propisan Zakonom i Delegiranom uredbom.

2. kada je društvo koje bi trebalo biti uključeno od zanemarivog interesa s obzirom na ciljeve nadzora grupe ili
3. kada bi uključivanje društava bilo neprimjereno ili zbunjujuće s obzirom na ciljeve nadzora grupe

a propisani su i uvjeti kada nekoliko pojedinačnih društava za osiguranje iz iste grupe može biti isključeno u skladu s točkom 2. navedenog članka, pri čemu navedena društva moraju biti uključena kada zajednički nisu od zanemarivog interesa.

Slijedom navedenih odredbi, HANFA ne može prihvatiti Prigovor društva kako bi HANFA trebala iz nadzora grupe isključiti društva za osiguranje koja nemaju sjedište u Republici Hrvatskoj zato što je:

- sastav Grupe utvrđen je Rješenjem u kojem opsegu se nalaze i društva za osiguranje sa sjedištem u Bosni i Hercegovini (dalje: BIH): Adriatic osiguranje d.d. Sarajevo i Euroherc osiguranje d.d Sarajevo,
- Sudjelujuća društva nisu dostavila vjerodostojne dokaze kojima bi dokazala postojanje stvarnih pravnih zapreka prema zakonodavstvu BIH za prijenos potrebnih informacija,
- društva za osiguranje sa sjedištem u BIH nisu od zanemarivog interesa, jer tehničke pričuve navedenih društava čine 10,87% agregiranih tehničkih pričuva Sudjelujućih društava.

HANFA napominje da se od Sudjelujućih društava i ne zahtjeva nametanje pravila Solventnosti II društvima iz trećih država već je potrebno, a vezano uz ovaj predmet nadzora, uspostaviti takav sustav upravljanja kojim će se na odgovarajući način obuhvatiti i društva za osiguranje sa sjedištem u BIH. Tako uspostavljenim sustavom obuhvatiti će se rizici koji proizlaze iz povezanosti i izloženosti Sudjelujućih društava odnosno Grupe tim društvima i uključivat će mehanizme unutarnje kontrole nad unutar-grupnim transakcijama i koncentracijama rizika.

HANFA se u ovom predmetu, neće očitovati na Prigovor u dijelu u kojem se odnosi na izračun solventnosti Grupe i način uključivanja društava za osiguranje sa sjedištem u BIH u izračun solventnosti te provjeru istovjetnosti regulatornog sustava iz treće države jer to nije predmet ovog upravnog postupka.

Slijedom svega navedenog, HANFA u potpunosti odbacuje Prigovor i ostaje pri nadzorom utvrđenom činjeničnom stanju.

### **Ad 1.1./ Obrazloženje vezano uz nalog iz točke 1.1 ovoqa Rješenja**

U skladu s odredbom čl. 328. st. 1. Zakona o osiguranju, zahtjevi iz Zakona koji se odnose na sustav upravljanja primjenjuju se na odgovarajući način na razini grupe. Odredbe Glave VII. Zakona o osiguranju propisuju zahtjeve za sustav upravljanja.

Sudjelujuća društva, sukladno odredbi čl. 328. Zakona o osiguranju, trebaju uspostaviti sustav upravljanja u Grupi i to u skladu sa svojim specifičnostima tj. svojom strukturom, poslovanjem i rizicima unutar grupe i u vezi s njenim povezanim subjektima.

U bitnome, propisani obvezni elementi sustava upravljanja su:

- opći zahtjevi sustava upravljanja iz čl. 91.- 92. Zakona o osiguranju te Odjeljka 1. Poglavlja IX. Delegirane uredbe koji uključuje:
  - odgovarajuću preglednu organizacijsku strukturu s jasno definiranim, preglednim i dosljednim linijama ovlasti i odgovornosti, uspostavljenu na način da se izbjegne sukob interesa,
  - učinkovit sustav kojim se osigurava prijenos informacija,

- strategije, pisana pravila, postupke i procedure za upravljanje rizicima,
- mjere kako bi se osiguralo kontinuirano i redovito obavljanje djelatnosti društva za osiguranje, uključujući i planove za slučaj nepredviđenih okolnosti,
- djelotvorne ključne funkcije iz čl. 93., 95., 97., 98., 99., Zakona o osiguranju Odjeljka 2, Poglavlja IX. Delegirane uredbe: ključnu funkciju unutarnje revizije, ključnu funkciju upravljanja rizicima, aktuarsku funkciju,
- sustav upravljanja rizicima kojega su zahtjevi propisani čl. 94. Zakona o osiguranju te čl. 259.-26X Delegirane uredbe i dodatno razrađeni EIOPA Smjernicom o sustavu upravljanja,

Kao dio sustava upravljanja, sudjelujuća društva na razini grupe dužna su sukladno čl. 328. st. 5. te čl. 96. Zakona o osiguranju i čl. 262. Delegirane uredbe provoditi vlastitu procjenu rizika i solventnosti na razini grupe.

Dodatno, u skladu s čl. 328. st. 2. i 3. Zakona o osiguranju, sustav upravljanja, uz navedene zahtjeve treba obavezno obuhvaćati sustav upravljanja rizicima i sustav unutarnjih kontrola koje se najmanje odnose na:

- odgovarajuće mehanizme vezane uz solventnost grupe i mjerenje rizika,
- izvještavanje i računovodstvene postupke za praćenje i upravljanje unutargrupnim transakcijama i koncentracijama rizika te
- postupke izvještavanja koji se trebaju primjenjivati u svim društvima uključenima u opseg nadzora grupe.

S tim u svezi *Smjernica 67. EIOPA Smjernica o sustavu upravljanja*, dodatno razrađuje i navodi da sudjelujuće društvo za osiguranje treba:

- a. imati odgovarajuće i učinkovite alate, postupke i linije nadležnosti i odgovornosti koje mu omogućuju da nadzire i usmjeruje funkcioniranje upravljanja rizicima i sustava unutarnje kontrole na individualnoj razini;
- b. imati linije izvješćivanja unutar grupe i učinkovit sustav za osiguravanje protoka informacija u grupi odozdo prema gore te također odozgo prema dolje;
- c. dokumentirati i obavještavati sve subjekte grupe o alatima koji su upotrijebljeni za utvrđivanje, mjerenje, praćenje svih rizika, upravljanje svim rizicima i izvješćivanje o svim rizicima kojima je grupa izložena; te
- d. uzimati u obzir interese svih subjekata koji pripadaju grupi te način na koji ti interesi pridonose dugoročnoj zajedničkoj svrsi grupe kao cjeline.

Nastavno na sustav upravljanja rizicima i *Smjernicu 70. EIOPA Smjernica o sustavu upravljanja*, HANFA očekuje da Sudjelujuća društva pri upravljanju rizicima na razini grupe, osiguraju odnosno uspostave i dokumentiraju odgovarajuće postupke i procedure za utvrđivanje, mjerenje rizika, upravljanje rizicima, praćenje rizika i izvješćivanje o rizicima kojima su ili mogu biti izložena Grupa i svaki individualni subjekt. Isto tako, pravila o upravljanju rizicima na razini Grupe trebaju na odgovarajući način biti uključena u pojedinačna pravila i sustav upravljanja na pojedinačnoj razini.

Unutargrupni ugovori i transakcije između osiguravatelja i drugih subjekata grupe mogu predstavljati rizik za stabilnost osiguravatelja i stabilnost grupe kojoj osiguravatelj pripada. Neki odnosi i transakcije između društava unutar grupe mogu ugroziti solventnost, jer unutargrupni ugovori i transakcije mogu uključivati sukob interesa, rizik zaraze, zaobilaznje sektorskih pravila i/ili rizike koncentracije<sup>8</sup>.

<sup>8</sup> EIOPA Smjernice o sustavu upravljanja propisano je da Sudjelujuća društva trebaju identificirati rizike na razini grupe te njihove međusobne ovisnosti u svojem sustavu upravljanja rizicima, a posebno:

a) rizik ugleda i rizike koji nastaju zbog transakcija unutar grupe te koncentracija rizika, uključujući rizik zaraze, na razini grupe;  
b) međusobne ovisnosti između rizika proizašlih iz poslovanja preko različitih subjekata i različitih područja nadležnosti suda;

S obzirom na odredbe čl. 377. st. 2. Delegirane uredbe kojima se propisuju zahtjevi u pogledu razmatranja značajnih unutargrupnih transakcija, Sudjelujuća društva dužna su u okviru uspostave sustava upravljanja na razini Grupe u dijelu upravljanja unutar-grupnim transakcijama uzeti u obzir sve sljedeće:

- ulaganja,
- bilance između društava, uključujući kredite, potraživanja i sporazume o centralizaciji upravljanja imovinom i novcem,
- međusobna jamstva i obveze,
- transakcije s izvedenicama,
- dividende, kupone i druga plaćanja kamata,
- djelatnosti reosiguranja,
- pružanje usluga i sporazume za dijeljenje troškova,
- kupnju, prodaju i najam imovine.

Sudjelujuća društva dužna su uspostaviti sustav upravljanja rizikom koncentracije. U postupku uspostave sustava, a nastavno na čl. 376. Delegirane uredbe, Sudjelujuća društva dužna su uzeti u obzir koncentracije rizika koje proizlaze iz izravnih i neizravnih izloženosti po svim kategorijama bilančne i izvanbilančne imovine i obveza svih društava iz sastava grupe, a najmanje prema sljedećim izloženostima:

- pojedinačnim drugim ugovornim stranama,
- skupinama pojedinačnih, ali međusobno povezanih drugih ugovornih strana primjerice društvima iz iste grupe trgovačkih društava,
- posebnim geografskim područjima,
- pojedinim vrstama bilančne i izvanbilančne imovine: nekretninama, zajmovima itd.,
- prirodnim nepogodama ili katastrofama.

Materijalizacija rizika kojima se ne upravlja mogu dovesti do gubitaka i smanjivanja vlastitih sredstava Sudjelujućih društava te do ugrožavanja pozicije solventnosti i usklađenosti s regulatornim kapitalnim zahtjevima na razini grupe. Sve navedeno dovodi do ugrožavanja prava ugovaratelja osiguranja, osiguranika i korisnika osiguranja te konačno, zbog veličine i značaja Sudjelujućih društava može utjecati na stabilnost financijskog sustava. Stoga je neophodno odmah i bez odgode pristupiti uspostavi sustava upravljanja na razini grupe kojim će se osigurati najmanje ispunjavanje zahtjeva propisanih Zakonom o osiguranju.

Nadalje, vezano uz ORSA proces, nadzorom je utvrđeno da Sudjelujuća društva nisu postupila u skladu s čl. 328. st. 5. u svezi s čl. 96. st. 1. 2. i čl. 298. st. 1. i 2. Zakona o osiguranju te čl. 262. Delegirane uredbe i EIOPA Smjernica o vlastitoj procjeni rizika i solventnosti jer nisu uspostavila ORSA proces na razini Grupe.

Sudjelujuća društva nisu uložila poseban prigovor u pogledu ovog dijela nadzorom utvrđenog stanja.

Vlastita procjena rizika i solventnosti kako na pojedinačnoj tako i na grupnoj razini, sastavni je dio sustava upravljanja rizicima. Ista predstavlja povjerljivu internu procjenu materijalnih i relevantnih rizika, primjerenu prirodi, opsegu i složenosti poslovanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje i grupe osiguratelja. ORSA je proces procjene rizika kojima su društva na pojedinačnoj i na razini grupe izložena ili bi mogla biti izložena, povezana s trenutnim poslovnim planom i dostatnošću kapitalnih sredstava.

---

c) rizike koji proizlaze iz subjekata trećih zemalja;

d) rizike koji su proizlaze iz nereguliranih subjekata;

e) rizike koji proizlaze iz ostalih reguliranih subjekata.

na način propisan Provedbenom uredbom te da nije dostavilo Izvješće o solventnosti i financijskom položaju Grupe te Redovito nadzorno izvješće Grupe na način propisan Zakonom i Delegiranom uredbom.

Vlastita procjena rizika i solventnosti ORSA, kako na pojedinačnoj, tako i na grupnoj razini treba, kako je to i propisano čl. 328. st. 5. i čl. 96. st. 5. Zakona o osiguranju, biti dio poslovne strategije i treba se kontinuirano uzimati u obzir u procesu donošenja strateških odluka upravo kako bi se spriječili ili ublažili scenariji koji bi se mogli negativno odraziti na kapital odnosno solventnost društva za osiguranje na razini Grupe. Kako bi procijenili rizike kojima su izloženi, sukladno Smjernici 1.29 EIOPA Smjernica o vlastitoj procjeni rizika i solventnosti, Sudjelujuća društva trebala bi osmisliti grupnu ORSA-u tako da ona odražava prirodu strukture grupe i njezin profil rizičnosti. Stoga se istom smjernicom i zahtjeva da se Grupnom ORSA-om trebaju obuhvatiti značajni rizici koji proistječu iz svih subjekata koji su dio grupe.

Sukladno Smjernici 1.32 EIOPA Smjernica o vlastitoj procjeni rizika i solventnosti, Sudjelujuća društva za osiguranje trebala bi na primjeren način procijeniti učinak svih specifičnih rizika grupe i o međusobnoj ovisnosti unutar grupe, kao i o učinku tih rizika i međusobne ovisnosti na ukupne potrebe u vezi sa solventnošću. Također bi trebali uzeti u obzir specifičnosti grupe i činjenicu da se neki rizici mogu proporcionalno povećati na razini grupe.

Dobar sustav upravljanja rizicima i kvalitetan ORSA proces osiguravaju osigurateljima bolju identifikaciju, mjerenje, praćenje, upravljanje i izvještavanje o rizicima čime se omogućava priprema te mogućnost da se negativni scenariji ublaže ili u potpunosti izbjegnu promjenom poslovne strategije društva/grupe. ORSA proces olakšava ranu identifikaciju rizika koji mogu proizaći iz postojeće poslovne strategije društva u nizu mogućih nepovoljnih scenarija, čime se omogućuje dovoljno rano razmatranje načina na koji se ti rizici mogu ublažiti ili možda spriječiti prilagodbama poslovne strategije društva, s obzirom na toleranciju rizika.

Procjenu ekonomskog kapitala (vlastitih potreba solventnosti) društva za osiguranje na pojedinačnoj, ali i na grupnoj osnovi trebaju uzeti u obzir prilikom strateškog odlučivanja te ORSA treba biti alat upravi za donošenje/izmjenu strategije poslovanja i poslovnih odluka. Društva za osiguranje ujedno trebaju osigurati da procjena ukupnih potreba solventnosti bude anticipativna (okrenuta budućnosti), uključujući prema potrebi srednjoročnu ili dugoročnu perspektivu.

Također, jedan od ciljeva ORSA procesa jest i poticanje društava i na pojedinačnoj, ali i na grupnoj osnovi da preispitaju standardnu formulu za izračun SCR-a, odnosno da procjenjuju ekonomski kapital te da ga što više prilagode svojem profilu rizičnosti i okruženju u kojem posluju. Isto ne znači da moraju razvijati interni model za izračun potrebnog solventnog kapitala. Naime, profil rizičnosti društva ne mora nužno odgovarati postavkama na kojima se temelji standardna formula i stoga je navedeno potrebno preispitati u svjetlu vlastitog profila rizičnosti.

Uprava ima ključnu ulogu u osiguravanju kvalitetne provedbe ORSA-e i uključivanju rezultata ORSA-e u proces planiranja poslovanja društva. Stoga se očekuje da uprave Sudjelujućih društva u potpunosti sudjeluju u temeljitim raspravama o rezultatima ORSA-e i da ih uzimaju u obzir pri donošenju odluka i izradi strategija, odnosno u upravljanju društava te da kontinuirano poboljšavaju kvalitetu svoje ORSA-e na način koji najbolje omogućuje pravovremeno i utemeljeno donošenje odluka.

Sudjelujuća društva promatrano na pojedinačnoj razini mogu imati niz koristi od dobro uspostavljenoga sustava upravljanja na razini grupe zbog potencijalnog jačanja efikasnosti od: grupnih politika i strategije, integracija poslovnih funkcija i upravljanja rizicima na razini grupe, većih mogućnosti pristupa ekspertizi i informacijama i informatičkim tehnologijama i rješenjima, izdvajanju poslova te ukupno gledajući sinergijskim efektima vezanim uz razvoj proizvoda i kanale prodaje.

No, s druge strane neadekvatan sustav upravljanja na razini grupe može dovesti i do niza ograničenja radi: nejasnih linija nadležnosti i odgovornosti unutar društava grupe, potencijalnog sukoba interesa vezanih uz neprimjerene unutar-grupne transakcije i koncentracije rizika, mogući rizik zaraze, prelijevanje reputacijskog rizika između društava iz sastava Grupe te mogućnost da strategija i politika upravljanja rizicima ne bi bila primjerena društvima za osiguranje.

S tim u svezi potrebno je ne samo prilikom uspostave sustava upravljanja, već i u njegovoj provedbi osobito pažljivo voditi računa o svemu navedenom te uzeti u obzir da će uspostavljeni sustav biti predmet redovite godišnje provjere i ažuriranja u skladu sa svim promjenama koje će ili mogu nastupiti u strukturi i rizičnom profilu grupe, ali i u okruženju u kojem društva Grupe posluju.

Nadalje, članovi uprave i ključno rukovodstvo Sudjelujućih društava trebaju kontinuirano imati cjelovit pogled na poslovanje, aktivnosti i rizike značajnih društava te Grupe u cjelini. Važno je stoga osigurati koordinaciju i konzistentnost između društava unutar Grupe i ključnih funkcija na razini Grupe kako bi se osigurao djelotvoran i cjelovit sustav upravljanja rizicima, unutarnjih kontrola te izvještajnih postupaka kojima se redovito identificira, prati te upravlja rizicima i na pojedinačnoj razini Sudjelujućeg društava i na razini Grupe. Mogući rizik zaraze potrebno je dobro razumjeti kako bi se uspostavili primjereni postupci i mehanizmi unutarnjih kontrola za upravljanje istim odnosno kako bi se donijele i uspostavile odgovarajuće tehnike ograničavanja rizika ne samo na pojedinačnoj, već i na razini Grupe jer su isti neodvojivo povezani.

Nije dovoljno samo i jedino uspostaviti sustav tj. propisati Zakonom o osiguranju zahtijevane elemente jer bi izostanak provedbe i postupanja po istima, u konačnici doveo do neispunjenja propisanih zahtjeva. Upravo stoga je čl. 92. st. 1. Zakona o osiguranju i propisano da je društvo za osiguranje dužno ne samo uspostaviti, već i provoditi djelotvoran i pouzdan sustav upravljanja.

HANFA je odredila polugodišnje praćenje provedbe sustava upravljanja jer navedeni period ocjenjuje razmjernim za ocjenu djelotvornosti i pouzdanosti uspostavljenoga sustava kako bi se istim osigurala dosljednost u provedbi kojom bi se kreirala kultura cjelovitog, sveobuhvatnog i na riziku utemeljenog pristupa u procesu donošenja odluka i upravljačkih praksi na razini Grupe. HANFA-a će i nakon proteka predmetnog perioda, u skladu sa svojim ovlastima, pratiti ispunjavanje zakonskih obveza Sudjelujućih društava Grupe.

S obzirom da su uspostava i provedba djelotvornog i pouzdanog sustava upravljanja na razini Grupe obvezni, zakonom propisani zahtjev Sudjelujućim društvima na razini Grupe, a da Sudjelujuća društva nisu Prigovoru osporila nadzorom utvrđeno činjenično stanje, odlučeno je kao podtočki 1.1. točke 1. ovoga Rješenja.

#### **Ad 1.2./ Obrazloženje vezano uz točku 1.2. ovoga Rješenja – Objava strukture Grupe**

Nadzorom je utvrđeno da Sudjelujuća društva nisu postupila u skladu s čl. 337. Zakona o osiguranju jer nisu na svojim internetskim stranicama objavila pravnu, upravljačku i organizacijsku strukturu, uključujući opis svih društava kćeri, značajno povezanih društava i značajnih podružnica koje pripadaju Grupi.

Sudjelujuća društva nisu uložila poseban prigovor u ovom dijelu nadzorom utvrđenog činjeničnog stanja.

Objava informacija i transparentnost radi pružanja informacija ugovarateljima osiguranja i korisnicima osiguranja, ali i drugim zainteresiranim stranama, predstavlja dio trećeg stupa Solvency II okvira.

Objava strukture grupe pridonosi transparentnosti tržišta i sustava u cjelini, a time i višoj razini zaštite ugovaratelja, osiguranika i korisnika osiguranja. Popis i opis društava iz sastava Grupe može osim na tržište osiguranja, osiguranike i korisnike osiguranja biti od utjecaja na prosudbu i odlučivanje i drugih zainteresiranih strana kao što su vjerovnici, izdavatelji i druga nadzorna tijela. Stoga je važno je da Sudjelujuća društva objave Zakonom o osiguranju propisane informacije. Objava zahtijevanih informacija o upravljačkim i organizacijskim strukturama Grupe pruža javnosti uvjerenje o promišljenom, stabilnom poslovanju i grupi kojom se upravlja u skladu s propisima i s dužnom pažnjom, što sve utječe na reputaciju društava iz sastava Grupe.

Sudjelujuća društva imaju ovlast na pristup informacijama povezanih društava bez obzira na njihovu djelatnost. U kontekstu Grupe i Rješenja HANFA-e u smislu primjene čl. 334. Zakona o osiguranju potrebno je pružiti javnosti informacije o svim društvima iz sastava Grupe. Sudjelujuća društva pri tom se ne moraju oslanjati samo na javno dostupne podatke, već i na druge informacije koje su im povezana društva dužna pružiti na temelju čl. 334. Zakona o osiguranju kojim je propisano da fizičke i pravne osobe uključene u opseg nadzora grupe i njihova povezana društva i sudjelujuća društva mogu razmjenjivati bilo koje informacije koje bi mogle biti relevantne u svrhu nadzora grupe.

Nastavno na sve navedeno, te na činjenicu da Sudjelujuća društva nisu osporila nadzorom utvrđeno činjenično stanje, HANFA ostaje pri utvrđenom činjeničnom stanju i ne nalazi prepreke da Sudjelujuća društva objave strukturu Grupe u skladu sa zahtjevima iz čl. 328. Zakona o osiguranju te je stoga odlučeno kao u podtočki 1. 2. točke 1. izreke ovog Rješenja.

### **Zaključno u pogledu značaja utvrđenih nezakonitosti**

Sve nadzorom utvrđene nezakonitosti predstavljaju ozbiljne i značajne nezakonitosti jer su bez uspostavljenog sustava upravljanja na razini Grupe, Sudjelujuća društva izložena cijelom nizu rizika, a osobito rizicima koji proizlaze iz unutargrupnih transakcija i rizicima koncentracije koje nisu identificirani te se posljedično, istima ne upravlja.

Grupa je značajna za financijski sektor i tržište osiguranja Republike Hrvatske i stoga je uspostava i transparentnost sustava upravljanja na razini Grupe neophodna. Grupa sukladno Rješenju HANFA-e i prema informacijama dostavljenima od strane Grupe u okviru redovitog nadzornog izvještavanja uključuje, preko 30 društava sa stanjem na 31.12.2021. Društava za osiguranje, kreditne institucije, leasing društva i društvo za upravljanje odnosno društva koja pripadaju reguliranom financijskom sektoru, čine najznačajniji dio Grupe (3 društva za osiguranje sa sjedištem u RH – 3 Sudjelujuća društva, 2 društva za osiguranje sa sjedištem u BIH, 1 kreditna institucija, 1 leasing društvo, 1 investicijsko društvo). Isti, zajedno, nekonsolidirano iskazuju gotovo 15,00 mlrd. HRK ili gotovo 80% nekonsolidirane imovine Grupe.

Sudjelujuća društva Grupe, značajna su za osigurateljni sektor u RH jer ista imaju udio od 19% u agregiranoj imovini i 26% u ukupno zaračunatoj premiji društava za osiguranje u RH s stanjem na 31.12.2021. Zaračunata bruto premija u neživotnim vrstama osiguranja Sudjelujućih društva čini čak 31,5% ukupno zaračunate premije neživotnog osiguranja u RH te čak 52%<sup>9</sup> u iskazanoj zaračunatoj bruto premiji cjelokupnoj tržišta RH u dominantnoj vrsti osiguranja neživota - 10.01. *Osiguranja od odgovornosti za uporabu motornih vozila.*

<sup>9</sup> Dio iskazane zaračunate bruto premije u 2021. Sudjelujuća društva ostvarila putem podružnica u Republici Austriji i Republici Italiji.



Djelotvoran sustav upravljanja rizicima i ORSA proces osiguravaju osiguranicima, korisnicima osiguranja i ugovarateljima osiguranja veću razinu zaštite i sigurnosti. Naime, sustav upravljanja u okviru kojega se uspostavljaju postupci i procedure za identifikaciju, mjerenje, praćenje, upravljanje i izvještavanje o rizicima, osigurava se pripremljenost Grupe i društava za osiguranje u sastavu Grupe na negativne scenarije. Sustavom upravljanja rizicima osigurava se mogućnost da se negativni scenariji ublaže ili u potpunosti izbjegnu promjenom poslovne strategije društva/grupe. ORSA proces olakšava ranu identifikaciju rizika koji mogu proizaći iz postojeće poslovne strategije društva u nizu mogućih nepovoljnih scenarija, čime se omogućuje dovoljno rano razmatranje načina na koji se ti rizici mogu ublažiti ili možda spriječiti prilagodbama poslovne strategije društva, s obzirom na toleranciju rizika.

Učinkovit i djelotvoran sustav upravljanja na razini pojedinačnih društava i na razini značajnih grupa pomaže izgradnji okruženja povjerenja, transparentnosti i odgovornosti potrebnih za jačanje, financijske stabilnosti i integriteta poslovnih subjekata u cjelini.

Slijedom svega navedenog, a u skladu s člankom 235. stavak 1. toč. 4. i 8. Zakona o osiguranju, odlučeno je kao u podtočkama 1.1. i 1.2. točke 1. izreke ovog Rješenja.

U skladu s čl. 235. st. 2. Zakona o osiguranju, odlučujući o rokovima u kojima je Društvo dužno postupiti po nalogu iz točke 1. izreke Rješenja, a uzimajući u obzir prirodu i obujam obveze i značaj nezakonitosti u odnosu na značaj Grupe na tržištu RH te potrebu da se odmah i žurno uspostavi sustav upravljanja na razini Grupe iz prethodno navedenih razloga, HANFA je ocijenila da su navedeni rokovi primjereni za ispravljanje utvrđenih nezakonitosti te dostavu zatražene dokumentacije, a rokovi za dostavu izvješća HANFA-i primjereni i logični.

Na temelju čl. 8. st. 3. i 4. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (Narodne novine broj 140/05 i 12/12), uzimajući u obzir test razmjernosti i javnog interesa kao i obvezu Sudjelujućih društava da javno objave informacije o strukturi Grupe u skladu s člankom 337. Zakona o osiguranju, kao i druge informacije o poslovanju Grupe (primjerice Izvješće o financijskom stanju i solventnosti Grupe), a koje su vezane za sustav upravljanja Grupom, HANFA ocjenjuje da je ovo Rješenje od interesa za korisnike usluga Sudjelujućih društava.

#### **UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:**

Protiv ovog Rješenja žalba nije dopuštena, ali se protiv istoga može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe Upravnom sudu u Zagrebu u roku od 30 dana od dana primitka ovog Rješenja. Tužba protiv ovog Rješenja ne odgađa njegovo izvršenje.

**PREDSJEDNIK UPRAVNOG VIJEĆA**  
**dr. sc. Ante Žigman**

#### **DOSTAVITI:**

1. odvjetniku Hrvoju Pelclu iz Grgić&Partneri odvjetničko društvo d.o.o., Ulica grada Vukovara 282, Zagreb, kao opunomoćeniku društava: AGRAM LIFE osiguranje d.d., Trnjanska cesta 108, Zagreb, EUROHERC osiguranje d.d. Ulica grada Vukovara 282, Zagreb i ADRIATIC OSIGURANJE d.d., Listopadska 2/V, Zagreb,
2. u spis.